3. Рогожнікова Н.В. Концептуальні підходи до моніторингу як форми спостереження за процесом споживчого кредитування в комерційному банку / Н.В. Рогожнікова // Вісник Університету банківської справи Національного Банку України. – 2010. – № 3(9). – С. 191–192.

4. Сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123614.

Ярошевська О.В.
кандидат економічних наук, доцент,
Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ШКАЛ КРЕДИТНИХ РЕЙТИНГІВ

На сучасному етапі розвитку національної економіки важливе значення має діяльність суб'єктів фондового ринку України. Прийняття рішень ними пов'язано з високим ступенем ризику внаслідок невизначеності майбутньої вартості та ліквідності цінних паперів [1, с. 9]. Одним із методів отримання додаткової інформації для прийняття рішень агентами фондового ринку є побудова рейтингів. У розвинутих країнах світу отримання кредитного рейтингу набуло широкого розповсюдження і використовується при випуску державних, муніципальних і корпоративних цінних паперів [2, с. 72].

Національна шкала використовується для оцінки кредитного ризику позичальника – органу місцевого самоврядування, суб'єкта господарювання та окремих боргових інструментів – облігацій, іпотечних цінних паперів, позик. Вона має дві групи рівнів – інвестиційний та спекулятивний, і затверджується Кабінетом Міністрів України [3]. Національна рейтингова шкала передбачає градації, що позначаться літерами A, B, C, D, і мають два рівня – інвестиційний і спекулятивний. Також припускається використання знаків «-» або «+» для позначення проміжних категорій рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Рейтинги емітентів і цінних паперів в Україні присвоюють три міжнародні рейтингові агентства: *Fitch Ratings, Moody's i Standard & Poor's.* Визначення рейтингової оцінки міжнародним рейтинговим агентством здійснюється за шкалою, яка прийнята таким агентством. Питання про переваги і недоліки діяльності міжнародних агентств є досить спірним, оскільки використовуються різні технології присвоєння рейтингу і принципи віднесення об'єкта оцінки до того чи іншого класу.

Порівняно з іншими воно має в своєму розпорядженні більш широкий інструментарій рейтингової оцінки, складаючи не тільки кредитні, а й некредитні рейтинги: довгострокових облігацій і привілейованих акцій; емітентів; банківських депозитів; фінансової стійкості банків; фінансової стійкості страхових компаній; внутрішньокраїнові рейтинги; фондів з управління активами; фондів по операціях із нерухомістю тощо [4, с. 137].

Для ранжирування інвестиційних (обмежених) рейтингів агентство *Moody's* застосовує літери від А до С із можливістю використання додаткових градацій, які характеризують відповідну думку агентства. *Moody's* використовує додаткові індекси 1, 2 і 3 (із пониженням рівня оцінки) в усіх загальних категоріях від *Aaa* до *Caa*. Аналогічно додаткові градації вводяться іншими агентствами із застосуванням знаків (плюс, без знаку, мінус).

Кредитний аналіз банку за методикою *Srandard&Poor's* містить широкий спектр кількісних і некількісних факторів, агентство використовує такі інновації як оцінка акредитивів і якості корпоративного управління.

Значення, що надається тому чи іншому фактору при аналізі конкретного інституту, агентством *Srandard&Poor's* залежить від стану економіки, законів і звичаїв країни, в якій здійснює діяльність інститут, принципів бухгалтерського обліку, конкуренції, практики регулювання. Рейтинги Fitch Ratings, на думку аналітиків, зазвичай випереджають рейтинги Standard&Poor's і Moody's. При цьому агентство педантично ставиться до визначення рейтингу не лише країни, а й емітентів, свідомо не підтягуючи їх до верхнього значення суверенного рейтингу, як це робить, наприклад, *Moody's*. Рейтингова шкала, використовувана агентством *Fitch Ratings*, подібна до шкали *Standard&Poor's*, виняток становить лише більш структурована частина для розділу D – дефолт, що має три градації. Шкала короткострокових рейтингів *Fitch Ratings* має класифікацію в їх спекулятивній частині. Для інвестиційної частини виокремлюють рейтинги *Fl, F2 і F3*, що характеризують найвищу, хорошу і середню кредитну якість об'єкта рейтингування. Крім того, передбачені рейтинги В – для спекулятивного рівня, С – рейтинг високих ризиків дефолта, D – дефолтовий рейтинг, який означає існуючий або такий, що насувається, дефолт. Загалом, рейтингові шкали *Fitch* та *Standard & Poor's* дуже схожі.

Таким чином, узагальнено підходи до побудови рейтингових шкал міжнародних агентств S&P, Fitch, Moody's. Встановлено, що в Україні найбільшою мірою орієнтуються на рейтинг агентства *Moody's*, проте за формою представлення національна рейтингова шкала більше схожа на шкали міжнародних рейтингових агентств *Fitch Ratings* і *Standard&Poor's*. Порівняльна оцінка вітчизняної та інших шкал дозволяє встановити занижений характер вимог, закладених і її основу. Для виправлення ситуації на краще пропонується привести рівні національної рейтингової шкали у відповідність до провідної світової практики шляхом виділення рівня, нижчого за спекулятивний рівень, із високими ризиками (для градацій від CCC до D).

Список використаних джерел:

1. Миронова Л. Г. Модель рейтингового оцінювання цінних паперів за результатами діяльності ПФТС / Л. Г. Миронова // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент. – 2013. – № 2. – С. 5-12.

2. Телятников В. Проблемні питання рейтингування муніципальних цінних паперів в Україні / В. Телятников // Ринок цінних паперів України. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – 2009. – № 1-2. – С. 69-75.

3. Про затвердження Національної рейтингової шкали: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2007 № 665 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/665-2007-%D0%BF

4. Ошерович И. Л. Рейтинговые агентства Standard & Poor's, fitch, moody's. Есть ли будущее у их деятельности? / И. Л. Ошерович // International scientific journal. – 2015. – № 9. – С. 136-140.